Sjekkliste for eigenrevisjon

50 FJØRFE - GENERELL

© Stiftelsen Norsk Mat
Versjon 2026.10

Spørsmål som krever dokumentasjon vises med symbolet

50.1 NOTERINGAR

50.1.1

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle kravet til dyrehaldsjournal må du fortløpande registrere nødvendige produksjonsdata i ein produksjonskontroll eller i ein eigen journal. Oppfyller du kravet?

For å oppfylle kravet må du:

- Sørgje for å fortløpande registrere alle hendingar i dyrehaldet i ein produksjonskontroll eller eigen journal.
- Fortløpande føre verpelister, daglister, besøksjournal og andre registreringsverktøy for produksjonen.

Du vel sjølv om du vil gjere dette elektronisk eller på papir. Minstekrav til dokumentasjon i dyrehaldsjournalen er:

- dato for innsett
- opphavet til dyra
- egg: deklarasjonsdokument frå oppalaren
- fjørfekjøt og oppal av unghøner: rugeri
- tal på innsette dyr
- bruksareal
- yting
- egg: totalt tal på egg og tal på gulvegg
- fjørfekjøt og oppal av unghøner: utvikling i vekta til dyra
- tal på døde dyr ved kvart tilsyn/per dag – om mogleg med oppgjeven dødsårsak
- tal på avliva dyr ved kvart tilsyn/per dag – med oppføring av årsak til avliving (før opp sjukdom og/eller kva skade dyret hadde)
- fôrleverandør
- dato for levering av innkjøpt fôr
- fôrforbruk (eventuelt fôrkjøp dersom du ikkje har fôrvekt)
- vassforbruk
- fôring med andre fôrmiddel
- endring av lysdag og justering av lysstyrke
- logg over alle besøk
- hakking, fjørplukking og andre åtferdsproblem
- egg: tidspunkt for etterfylling av strø, opning og lukking av sandbad i innreidde bur
- teknisk inspeksjon og funksjonstesting av ventilasjonsanlegg, alarmsystem og naudstraumsaggregat
- eventuell innsending av blodprøver eller døde dyr til obduksjon – ta vare på obduksjonsrapportar og prøvesvar
- veterinærbesøk, behandling og førebyggjande helsearbeid
- eventuell bruk av medisinar, vaksinar, vitamintilsetjingar eller liknande
- dato for innsending av salmonellaprøver
- fjørfekjøt: dato for innsending av Campylobacter-prøver
- dokumentasjon på talet dyr som er i flokken til kvar tid, til dømes ved delt utslakting.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.1.2

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Oppbevarer du dyrehaldsjournalen og all underliggjande dokumentasjon i minimum 5 år etter utslakting eller levering av innsett?

Det er ein viktig del av kvalitetssystemet å kunne dokumentere at produksjonen har gått føre seg i samsvar med krava. Både offentlege styresmakter og forbrukarar skal kunne forsikre seg om at produksjonen har gått føre seg på rett måte.

God dokumentasjon og bruk av produksjonskontroll/effektivitetskontroll gjev deg dessutan desse fordelane:

- Du kan reagere raskt om det oppstår avvik.
- Du får høve til seinare å analysere deg tilbake til årsakene til eventuelle dårlege resultat.
- Du kan unngå å gjere den same feilen fleire gongar.
- Du står sterkare overfor leverandørar viss produksjonen sviktar.
- Du kan samanlikne resultat frå innsett til innsett.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.2 LUFT, LYS OG STRØ

50.2.1

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Er det god nok ventilasjon, slik at det er eit tilfredsstillande klima i dyrerommet?

Syt for at ventilasjonsanlegget har nok kapasitet
Ventilasjonsanlegget skal ha ein kapasitet på minst 4 m3 per kg levandevekt per time til slaktekylling og minst 3,4 m3 per kg levandevekt per time til kalkun.

For høge gasskonsentrasjonar kan skade både menneske og dyr
Uheldige konsentrasjonar av gassar er skadeleg for både dyr og røktar. Høge konsentrasjonar av ammoniakk har vist seg å gje redusert tilvekst og auka fôrforbruk. Ammoniakk kan lamme eller øydeleggje flimmerhåra i luftvegane. Desse flimmerhåra er ein del av kroppen sitt forsvar mot støv, virus og bakteriar, så om dei blir øydelagde, gjev det auka fare for luftvegsinfeksjonar.
Høge konsentrasjonar av ammoniakk kan òg gje augeskadar. Ammoniakkutvikling i fuktig strø kan gje sviskadar på tråputer og bryst hos fuglane.

Kontroller gasskonsentrasjonen i dyrerommet. Innfør tiltak om nødvendig
I dyrerommet skal gasskonsentrasjonen i lufta berre unntaksvis overstige 25 ppm ammoniakk (NH_3) og 3000 ppm karbondioksid (CO_2). «Unntaksvis» vil her seie i spesielle situasjonar, til dømes når ein køyrer ut gjødsel eller på unormalt kalde dagar. Du kan få kjøpt enkelt måleutstyr. Rådgivarar har som regel slikt måleutstyr og kan hjelpe deg med målinga. Har du vedvarande problem med for høge gasskonsentrasjonar, bør du vurdere tiltak for å betre luftkvaliteten. Dette kan vere å setje inn tilleggsvarme, slik at du får ventilert meir, eller det kan vere å gjødsle ut oftare i system med gjødselband (innreidde bur og aviarium). I golvsystem med gjødselkasser bør du vurdere om det kan vere mogleg å gjødsle ut i løpet av innsettet.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.2.2 Er det mogleg å justere lysstyrken i dyrerommet?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha eit lysanlegg som kan justerast etter behov.
- Lysanlegget må kunne dimmast ned til 1–2 lux utan at lyset flimrar. Flimring kan målast ved hjelp av lysmålar eller ved å filme med mobilkamera i sakte film. Eventuell flimring vil då vere synleg på filmen.
- Sørgje for jamn lysfordeling i heile dyrerommet.

Dyra og åtferda deira blir påverka av lys. Dersom fjørfeet ditt viser åtferdsproblem som fjørplukking, hakking, uro eller hysteri, er det viktig å kunne dimme lyset for å redusere problemet.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav
Forskrift om velferd for produksjonsdyr	Lovkrav

50.2.3 Blir strø og anna som skal inn i huset, lagra, transportert og lagt inn på ein slik måte at ein ikkje dreg med smitte?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Sørgje for at strø, sysselsetjingsmateriale og anna utstyr som skal inn i fjørfehuset, blir lagra og handtert slik at risikoen for å få med smittestoff blir minst mogleg.
- Verne strø og anna materiale mot forureining frå fuglar, skadedyr, husdyr og vilt.
- Sørgje for at strømaterialet er friskt, tørt og fritt for mugg.
- Transportere og leggje inn strø og anna materiale på ein måte som ivaretek smittevernet.
- Ved bruk av kutterflis, sørgje for at denne kjem frå ubehandla trevirke.

Alt som blir teke inn i fjørfehuset kan vere ei kjelde til smitte. Gode rutinar for lagring, transport og innlegging av strø og anna materiale er derfor viktige for å redusere risikoen for å introdusere smittestoff i flokken.

§ Krav

Dyrehelseforskriften	Lovkrav

50.2.4 Har du rutinar for å halde strøet tørt og laust?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha rutinar som sikrar at strøet blir halde tørt og laust gjennom heile innsettet.
- Kontrollere strøkvaliteten regelmessig og setje inn tiltak dersom strøet blir fuktig eller hardt.
- Tilføre nytt strø ved behov.
- Sørgje for gode forhold som bidreg til tørr strøflate, mellom anna riktig ventilasjon, vassystem og dyretettleik.
- Følgje spesielt med på område rundt drikkeniplar, fôringsutstyr og andre utsette område.

Strøet er viktig for både dyrevelferd og dyrehelse. Tørt og laust strø gir dyra moglegheit til å hakke, skrape og utøve naturleg åtferd som støvbading. God strøkvalitet bidreg òg til å førebyggje fothelseproblem, skadar og til å redusere skitne egg hos verpehøns.

Dersom strøet byrjar å bli fuktig eller hardt, kan tilføring av nytt strø, bearbeiding av strølaget eller justering av driftsforholda bidra til å forbetre strøkvaliteten. Blander du til dømes inn litt nytt strø eller heile korn i strøet, vil du stimulere dyra til å hakke og skrape meir, noko som er gunstig for strøkvaliteten

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.3 SMITTEVERN

50.3.1 Blir hus, innreiing og utstyr reingjort, vaska og desinfisert mellom kvart innsett?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du mellom kvart innsett:

- Gjennomføre grov tørrreingjering, bløytlegging, vask med vatn og reinhaldsmiddel og etterskylling.
- Deretter desinfisere.
- Følgje bruksrettleiinga nøye for desinfeksjonsmidla med omsyn til HMS, bruksløysing, verketid og temperatur.
- Tørke opp til slutt etter desinfeksjon.
- Sørgje for at tomtida (tida frå desinfeksjon og fram til neste innsett) er minst 5 døgn. Innan eggproduksjon er det ønskjeleg med lengre tomtid. Ved relativ luftfuktigheit (rH) under 60 % kan tomtid ha like god effekt som desinfeksjon.

Det er tilrådd å ha ein reinhaldsplan som beskriv kva som skal reingjerast og desinfiserast, og korleis dette skal gjerast.
Gjennom denne prosessen «nullstiller» du huset og hindrar at eventuelle smittestoff får byggje seg opp og føre til produksjonstap eller sjukdom i neste innsett. Rettleiing for reinhald og desinfeksjon i fjørfehus finn du på Animalia.no.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav
Rengjøring og desinfeksjon i fjørfehus	Informasjon

50.3.2

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Har du ein skriftleg smittevernplan for dyrehaldet ditt som er oppdatert siste året?

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha ein oppdatert smittevernplan for dyrehaldet ditt

Smittevernplanen skal mellom anna skildre korleis:

- ein tek dyr inn og ut av dyrehaldet, inkludert til og frå beite
- ein sikrar god dyrehelse ved kjøp av livdyr, inkludert høve til å stalle opp dyra separat
- ein leverer mjølk og egg
- ein hindrar mogleg smitte frå eiga og innleigd arbeidskraft
- persontrafikken inn og ut av dyrehaldet går føre seg, med særlege krav til veterinærar og andre som er knytte til eller i mogleg kontakt med andre dyrehald
- kadaver, gjødsel og avfall blir handtert og henta
- ein sikrar fôrhygiene, vatningsanlegg, strø, reiskap og utstyr
- ein får tilgang på desinfeksjonsmiddel
- ein kan redusere risikoen for å spreie smitte ved krysstrafikk mellom dyr, menneske og køyretøy

Som dyrehaldar pliktar du å ha rutinar for smittevern nedskrivne i ein smittevernplan. Planen skal innehalde ei planteikning over dyre- og persontrafikken på garden, han skal vere tilpassa dyrehaldet ditt, og han skal femne om heile driftsopplegget.

På **ksl.no** kan du finne døme og hjelpemateriell for å lage din eigen smittevernplan. Animalia tilbyr ein eigen smittevernplan i fagsystemet HelseFjørfe. Du finn lenkje i krav og lenkjer.

Planen skal oppdaterast kvart år og leggjast fram når Mattilsynet ber om det. Bruker du smittevernplanmalen i fagsystemet HelseFjørfe, får du SMS-varsel om oppdatering når det har gått eitt år.

§ Krav

Dyrehelseforskriften	Lovkrav
KSL - Husdyr, smittevernplan	Informasjon
Animalias smittevernplan	Informasjon

50.3.3

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Er alle som jobber i dyrehaldet kjent med og følgjer gardens smittevernplan?

For å oppfylle dette kravet må du:

- Sørgje for at alle som arbeider i dyrehaldet kjenner til og følgjer smittevernplanen.

§ Krav

Dyrehelseforskriften	Lovkrav
Smittevernplan	Informasjon

50.3.4

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Dyrehaldet skal ha ei funksjonell smittesluse med fysisk skilje mellom rein og urein sone. Skiljet skal vere tett mot golvet og innretta slik at alle som skal inn i dyrehaldet skiftar klede og sko og vaskar/desinfiserer hendene ved passering. Oppfyller du kravet?

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha ei smittesluse med eit tydeleg fysisk skilje mellom rein og urein sone. Smitteskiljet skal vere tett mot golvet slik at smuss og smittestoff ikkje lett kan førast mellom sonene. Skiljet skal vere opphøgd for å redusere risikoen for at skit og væske flyt over smitteskiljet.
- Sørgje for at smitteslusa er utforma slik at alle må passere smitteskiljet når dei går inn i og ut av dyrehaldet.
- Ha tilgjengeleg buskapen sitt skotøy og klede, eller reint overtrekkstøy, på den reine sida av smitteskiljet.
- Ha moglegheit for handvask og nødvendig handhygiene i samband med passering av smitteskiljet.
- Sørgje for at tilsette, avløysarar, veterinærar og andre besøkjande følgjer rutinane ved kvar passering.
- Reingjere og eventuelt desinfisere utstyr som blir teke inn i dyrehaldet, særleg utstyr som blir brukt i fleire buskapar.

Ei smittesluse har berre effekt dersom ho blir brukt riktig kvar gong. Føremålet er å hindre at smittestoff blir tekne med inn i eller ut av dyrehaldet gjennom personar, klede, skotøy eller utstyr

§ Krav

Dyrehelseforskriften	Lovkrav

50.3.5 Fører du ein besøkslogg over alle som har vore på besøk i dyrerommet?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Fortløpande registrere alle besøkjande som har vore inne i dyrerommet.
- Oppbevare besøksloggen slik at han er tilgjengeleg ved behov.

Besøksloggen skal gi oversikt over kven som har vore inne i dyrerommet og når besøket fann stad. Ved mistanke om eller utbrot av smittsam sjukdom er besøksloggen eit viktig verktøy for å kunne spore moglege smittevegar og setje inn nødvendige tiltak raskt.

Besøksloggen kan førast elektronisk eller på papir, til dømes som ein eigen besøksjournal eller som ein del av dei øvrige registreringane i dyrehaldet.

50.3.6

Følgjer du «alt inn/alt ut»-prinsippet?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle kravet må du mellom kvart innsett:

- Tømme huset heilt for dyr.
- Tørrreingjere, vaske med vatn og reinhaldsmiddel, desinfisere og la huset tørke opp.

Gjennom denne forma for «nullstilling» blir smittesirklar brotne, slik at ein førebyggjer eventuell smitte frå eitt innsett til det neste.

§ Krav

Smittebeskyttelse i fjørfeproduksjon fra Animalia	Informasjon

50.3.7 Når du bruker desinfeksjonsmiddel, noterer du kva for eit middel du har brukt, og datoen for når du har brukt det?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Når du bruker desinfeksjonsmiddel, skal du dokumentere kva for eit middel som er brukt, og datoen då det blei brukt.

50.3.8

Dersom du har fleire dyrehald på garden, eller fjørfe i fleire aldersgrupper, må du ha rutinar som hindrar overføring av smitte mellom dyregruppene. Oppfyller du kravet?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha rutinar som hindrar overføring av smitte mellom ulike dyregrupper på garden.
- Sørgje for at arbeid med dei mest smitteutsette dyregruppene blir gjennomført før arbeid med eldre dyr eller andre dyrehald.
- Skifte eller reingjere skotøy, utstyr og hender før du beveger deg mellom ulike hus, avdelingar eller dyregrupper.

Dersom du har fleire dyrehald på garden eller fjørfe i ulike aldersgrupper, aukar risikoen for at smitte blir overført mellom dyregruppene. Gode smitteskilje og konsekvente hygienerutinar er derfor viktige for å førebyggje sjukdom og sikre god dyrehelse i heile buskapen. Tiltaka og rutinane skal vere skildra i smittevernplanen

§ Krav

Smittebeskyttelse i fjørfeproduksjon fra Animalia	Informasjon

50.3.9

Sikrar du at andre dyr, som hundar og kattar, ikkje har tilgang til forrom og sluse i tilknyting til dyrerom der du held fjørfe?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Hundar, kattar og andre dyr kan vere berarar av smittestoff og skal ikkje ha tilgang til forrom, sluse eller kontor i tilknyting til dyrerommet.

50.3.10

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Overheld du kravet om at det ikkje skal vere pryd- og hobbyfjørfe på gardsbruk med fjørfeproduksjon?

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ikkje ha hobbyfjørfehald på eigen gard.
- Unngå direkte kontakt med hobby- og prydfjørfe.

Dersom du har vore i kontakt med hobby- eller prydfjørfe, skal du skifte sko og klede og dusje før du går inn i det kommersielle fjørfehaldet.

Hos hobby- og prydfjørfe finst det fleire smittestoff som kan smitte til kommersielle fjørfehald og få alvorlege konsekvensar for dyrehelse, dyrevelferd og produksjon.

§ Krav

Smittebeskyttelse i fjørfeproduksjon fra Animalia	Informasjon

50.3.11

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Sikrar du at personar som har besøkt dyrehald med fjørfe i utlandet, ikkje får tilgang til husdyrrom før det har gått 48 timar etter innkomst til Noreg?

For å oppfylle dette kravet må du:

- Sørgje for at personar som har besøkt dyrehald med fjørfe i utlandet, ikkje har tilgang til husdyrrommet før det har gått 48 timar.

Personar som har besøkt dyrehald med fjørfe i utlandet, skal ikkje ha tilgang til husdyrrom før det har gått 48 timar.

Dersom det bryt ut husdyrsjukdom i utlandet, må ein rette seg etter dei regelendringane som følgjer av dette.

I mange land er det fjørfesjukdommar som vi ikkje ønskjer å få inn i Noreg. Du må difor vere særleg påpasseleg når det gjeld personar som nyleg har vore i utlandet. Dette gjeld turistar og utanlandsk sesonghjelp så vel som folk som høyrer til på garden.

På **animalia.no** kan du lese meir om korleis du kan førebyggje smitte etter reise.

§ Krav

Dyrehelseforskriften	Lovkrav
Forebygg smittespredning etter reise	Informasjon

50.3.12

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Sørgjer du for at Mattilsynet blir varsla ved mistanke om smittsam dyresjukdom?

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha rutinar for å varsle Mattilsynet, varemottakar og/eller veterinær dersom du har mistanke om mogleg utbrot av smittsam dyresjukdom i dyrehaldet ditt (til dømes fugleinfluensa, Newcastlesjuke, infeksiøs bronkitt eller andre smittsame sjukdomar).
- I samråd med Mattilsynet og aktuelle varemottakarar straks setje i verk nødvendige tiltak for å førebyggje, redusere eller eliminere eventuelle skadeverknader.

Ved redusert produksjon og/eller forhøgd dødelegheit ta kontakt med DVP-veterinæren din. Vere merksam på den generelle meldeplikta du har overfor Mattilsynet.

Meldeplikta gjeld dersom eitt eller fleire av følgjande kliniske funn blir observerte:

- tydeleg nedgang i fôr- eller vassinntak, eller nedgang på meir enn 20 % i meir enn to dagar
- tydeleg nedgang i eggproduksjonen, eller nedgang på meir enn 5 % i meir enn to dagar
- tydeleg auke i dødelegheit, eller dødelegheit på over 3 % i løpet av ei veke
- kliniske teikn eller andre funn som gir grunnlag for mistanke om aviær influensa.

§ Krav

Dyrehelseforskriften	Lovkrav
Melde om smittsom dyresykdom	Informasjon

50.3.13

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Er fjørfehuset sikra mot at rovdyr, smågnagarar og fuglar kan trengje seg inn?

For å oppfylle dette kravet må du:

- Sikre fjørfehuset fysisk slik at rovdyr, smågnagarar og fuglar ikkje kan ta seg inn. Mus og rotter kan komme inn åpninger på henholdsvis 7 mm og 20 mm.
- Sørgje for god orden og ryddigheit i og rundt fjørfehuset for å redusere risikoen for smågnagarar.
- Ha eit aktivt og dokumentert opplegg for overvaking og bekjemping av smågnagarar.
- Kontrollere bygningar, ventilar, portar, dører og andre opningar regelmessig, og utbetre forhold som kan gi skadedyr tilgang til huset.

Smågnagarar, villfugl og andre dyr kan føre med seg smittestoff som kan smitte fjørfeflokken. Mus kan ta seg inn gjennom svært små opningar, medan rotter kan kome inn gjennom opningar ned mot 20 mm. Fôrrestar, vegetasjon og lagra materiale nær fjørfehuset kan tiltrekkje seg skadedyr. God orden og førebyggjande tiltak er derfor viktige for å redusere smitterisikoen i dyrehaldet.

§ Krav

Dyrehelseforskriften	Lovkrav
Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.3.14 Oppbevarer du fôret utilgjengeleg for smågnagarar og fuglar?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Sørgje for fysisk skjerming av fôr under transport og lagring. Dette gjeld både levert fôr, eigenprodusert fôr og miljøberiking.
- Tildele fôr innandørs.
- Unngå fôrsøl.

Fôr som blir utsett for fuglar, smågnagarar eller andre dyr kan bli forureina med smittestoff. God handtering og lagring av fôr er derfor viktig for å redusere risikoen for smitte til fjørfeflokken. Fôrsøl bør fjernast raskt, då det kan trekkje til seg skadedyr og auke smitterisikoen.

§ Krav

Dyrehelseforskriften	Lovkrav

50.3.15 Er det minst 2 meter vegetasjonsfri sone eller kortklipt plen rundt fjørfehuset?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Viss du har ei vegetasjonsfri sone eller ein kortklipt plen rundt huset, blir området mindre attraktivt for skadedyr. Av same grunn er det viktig å halde det reint og ryddig i og rundt huset og å syte for at anlegget er sikra mot inntrenging av skadedyr.

50.3.16 Er det ryddig rundt fjørfehus og i eggpakkerom, egglager og andre birom?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Viss du har det reint og ryddig i og rundt huset, blir området mindre attraktivt for skadedyr.

§ Krav

Dyrehelseforskriften	Lovkrav

50.4 HELSE OG SJUKDOM

50.4.1

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Har du DVP-avtale (dyrevelferdsprogramavtale) med veterinær?

For å oppfylle kravet må:

- Du som driv ein kommersiell fjørfebuskap må ha ein DVP-avtale (dyrevelferdsprogramavtale) med veterinær registrert i Velferdsportalen Fjørfe.
- Sørgje for at DVP-besøk blir gjennomførte i samsvar med krava som gjeld for produksjonen din.

Føremålet med dyrevelferdsprogrammet er å opprethalde den gode fjørfehelsa vi har i Noreg og bidra til trygg mat og god dyrevelferd.
Frekvensen på DVP-besøka varierer med driftsforma. Sjå tabellen under for krav som gjeld for di produksjon.

Produksjonstype	Besøksfrekvens	Virkemiddel ved avvik
Slaktekylling	6 mnd (1. juli, 1. jan)	50 øre/kg
Kalkun	6 mnd (1. juli, 1. jan)	50 øre/kg
Verpehøns	15 mnd	10 øre/kg, 50 øre/kg, 50 %
Oppal verpehøns	12 mnd	Rugeriet stopper salg
Oppal slaktekylling	6 mnd (1. juli, 1. jan)	5 % livdyr
Rugeegg slaktekylling	12 mnd	15 % rugeegg
Oppal, rugeegg kalkun	9 mnd	5 % livdyr/ 15 % rugeegg
Oppal, rugeegg verp	12, 15 mnd	Rugeriet stopper salg
And	6 mnd (1. juli, 1. jan)	Redusert tetthet - tråputer

§ Krav

Dyrevelferdsprogram verpehøns	Bransjekrav
Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.4.2

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Har dyra tilsyn av ein kompetent person minst to gonger dagleg?

For å oppfylle kravet må du:

- Sørgje for at dyra får tilsyn minst to gonger dagleg.
- Tilsynet skal utførast av kompetente personar som kan stelle dyra på ein måte som sikrar god dyrevelferd, kjenne att teikn på dårleg dyrevelferd og setje i verk tiltak når dette er nødvendig.

Automatisk overvaking skal aldri erstatte tilsyn utført av personell som er fysisk til stades hos dyra.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.4.3 Er det rutinar på garden for å oppdage og avlive ulækjeleg sjuke eller sterkt svekte dyr?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha rutinar for å oppdage sjuke, skadde eller sterkt svekte dyr så tidleg som mogleg.
- Avlive dyr utan unødig opphald dersom dei er ulækjeleg sjuke eller skadde, og vidare liv vil medføre unødig liding.
- Sørgje for at bedøving, avliving og etterkontroll berre blir utført av personar med nødvendig teoretisk og praktisk opplæring. E-læringskurs skal dokumenterast.
- Ha tilgang til eigna utstyr for bedøving og avliving, og sikre at dette fungerer som føresett.
- Fjerne døde dyr frå dyrerommet dagleg.

Sjuke og skadde enkeltdyr skal sleppe å lide unødig. Rask oppfølging og korrekt avliving er derfor ein viktig del av god dyrevelferd. Personar som utfører avliving skal kunne vurdere når avliving er nødvendig, gjennomføre avliving på riktig måte og kontrollere at dyret er dødt før det blir handtert vidare.

Avliving av fjørfe

- Fjørfe under 3 kg kan bedøvast med eit kraftig slag mot hovudet, til dømes ved hjelp av fiskehammer eller ved å slå bakhovudet mot ein hard kant, og deretter avlivast med vanleg nakketrekk. Nakketrekket skal etterkontrollerast.
- Fjørfe over 3 kg, men under 5 kg, kan bedøvast på same måte, alternativt med boltepistol. Dyret må deretter avlivast enten ved å kappe av hovudet (dekapitering) eller ved å utføre såkalla mekanisk nakketrekk, det vil seie ved hjelp av eigna innretning, som til dømes eigna tang eller veggkrok.
- Fjørfe over 5 kg kan bedøvast mekanisk med boltepistol eller straum og kan avlivast ved dekapitering, langvarig oksygenmangel eller straum.

Du finn meir informasjon om bedøving og avliving på Animalia.no.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav
Avliving av fjørfe	Informasjon

50.4.4

Blir daude dyr fjerna snarast mogleg og minst dagleg frå dyrerommet?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Sørgje for at døde dyr blir fjerna frå dyrerommet dagleg.
- Kontrollere reira dagleg for døde dyr.

Dette er viktig for dyrevelferd, smittehygiene og produksjonsetikk

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.4.5 Blir daude dyr fryste ned og oppbevarte mellombels på ein høveleg stad, isolert frå dyrerom og egglager?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Oppbevare døde dyr nedfryste på ein eigna stad fram til levering eller henting.
- Sørgje for at oppbevaringsstaden er skild frå dyrerom, egglager, fôr og anna materiale som kan bli forureina.
- Sørgje for at døde dyr blir handterte og lagra på ein måte som reduserer risikoen for smittespreiing og skadedyr.

Døde dyr kan vere ei kjelde til smitte og skal derfor oppbevarast forsvarleg fram til dei blir leverte til godkjent mottak eller henta av godkjend innsamlar. Oppbevaringsstaden skal vere lett tilgjengeleg for henting, samstundes som han ikkje utgjer ein smitterisiko for fjørfeflokken eller eggproduksjonen.

Det er etablert ordningar for innsamling av fjørfekadaver. Kontakt slakteri, eggpakkeri eller annan aktuell mottakar for informasjon om kva ordningar som gjeld i ditt område

50.4.6 Blir kadaver leverte til godkjent mottak eller brente i godkjent forbrenningsanlegg?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Sørgje for at døde dyr blir leverte til godkjent mottak eller handterte i forbrenningsanlegg godkjent av Mattilsynet.
- Sørgje for at dyra er nedfryste ved levering.
- Det er etablert ordningar for innsamling av fjørfekadaver, og døde dyr skal leverast i samsvar med gjeldande krav. Kontakt eggpakkeri, slakteri eller annan aktuell mottakar for oversikt over kven du kan kontakte i ditt område.

Det er i utgangspunktet ikkje tillate å grave ned kadaver. Mattilsynet kan likevel i særskilde tilfelle gi løyve til nedgraving av kadaver. Eit slikt løyve skal vere skriftleg og oppbevarast som ein del av dyrehaldsjournalen. Mattilsynet vil i slike tilfelle gi nærare instruksjonar om korleis nedgravinga skal gjennomførast.

§ Krav

Animaliebiproduktforskriften	Lovkrav

50.4.7 Melder du frå til eggpakkeriet/slakteriet om eventuelle tilbakehaldingsfristar dersom dyra er medisinerte?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Du må varsle eggpakkeriet/slakteriet dersom dyra blir medisinerte. Dette er for å hindre at egg og fjørfekjøtt med medisinrestar kjem ut på marknaden.

§ Krav

Matloven	Lovkrav

50.4.8 Tek du salmonellaprøver i samsvar med forskrifta?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Det er ulike reglar for salmonellaprøver avhengig av om det dreiar seg om verpehøner, slaktefjørfe, eller unghøner.

Verpehøner:
Ifølgje *forskrift om kontroll med salmonella i fjørfe* skal ein ta salmonellaprøver av verpehøner kvar 15. veke. Har du frittgåande høner, skal du bruke svabersokkar (2 par). Har du høner i bur, skal du ta avføringsprøve (150 g).

Slaktefjørfe:
Ifølgje *forskrift om kontroll med salmonella i fjørfe* skal ein ta salmonellaprøver av slaktefjørfe 10–19 dagar før dei blir slakta. Resultata må vere klare før dyra kan slaktast. Du skal bruke svabersokkar (2 par) når du tek prøver. Dette gjeld alt fjørfe som går til kjøttproduksjon.

Unghøner:
Ifølgje *forskrift om kontroll med salmonella i fjørfe* skal ein ta salmonellaprøver av unghøner to veker før dei blir flytta. Har du frittgåande høner, skal du bruke svabersokkar (2 par). Har du høner i bur, skal du ta avføringsprøve (150 g).

§ Krav

Forskrift om kontroll med Salmonella i fjørfe	Lovkrav

50.5 INNSETTING AV DAGGAMLE KYLLINGAR ELLER UNGHØNER

50.5.1

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Kontrollerer du at talet på dyr per m^2 (høner, livkylling) eller dyra si levandevekt i kg per m^2 (slaktekylling, kalkun) held seg innanfor kravet i forskrifta?

Slaktekylling:
Det er viktig å følgje med på kva som er den reelle dyretettleiken i flokken (kg levandevekt per m^2), og å samanlikne denne med den lovlege dyretettleiken i huset, slik at du kan setje i verk nødvendige tiltak dersom du står i fare for å bryte grensa for lovleg tettleik. Du må følgje «Dyrevelferdsprogram slaktekylling» dersom du skal produsere over 25 kg levandevekt per m^2.

Slaktekalkun:
For kalkun til kjøttproduksjon skal dyretettleiken ikkje overstige 38 kg levandevekt per m^2 når dyra si gjennomsnittlege levandevekt ligg under 7 kg. Når den gjennomsnittlege levandevekta ligg over 7 kg, skal dyretettleiken ikkje overstige 44 kg levandevekt per m^2.

Verpehøner:
I innreidde bur skal det vere minst 850 cm^2 burareal per dyr, og minst 675 cm^2 av dette skal vere bruksareal. I lausdrift (frittgåande) skal det vere maksimalt 9 dyr per m^2 bruksareal.

Avlsdyr i lausdrift:
For avlsdyr av verperase gjeld dei same krava som for verpehøner i lausdrift. For avlsdyr av slakterase skal dyretettleiken ikkje overstige 7 dyr per m^2.

Avlsdyr i bur:
For avlsdyr av verperase og slakterase gjeld dei same krava som for verpehøns i innreidde bur. For avlsdyr av slakterase skal dyretettleiken ikkje overstige 6 dyr per m^2.

Avlskalkun:
Ved oppdrett av kalkunar som skal nyttast som avlsdyr, skal dyretettleiken ikkje overstige 4 høner per m^2 og ikkje overstige 2 hanar per m^2.

Livkylling i bur:
Dyretettleiken skal ikkje overstige 28 dyr per m^2 etter 5 vekers alder og ikkje overstige 15 dyr per m^2 etter 17 vekers alder.

Livkylling i fleiretasjesystem:
Dyretettleiken skal ikkje overstige 24 dyr per m^2 bruksareal etter 5 vekers alder og fram til 16 vekers alder. Ved oppdrett etter 16 vekers alder skal dyretettleiken ikkje overstige 22 dyr per m^2 bruksareal.

Livkylling i lausdrift:
Dyretettleiken skal ikkje overstige 15 dyr per m^2 etter 12 vekers alder og skal ikkje overstige 12 dyr per m^2 etter 17 vekers alder. Det er lov å fråvike dette i perioden når kyllingane ven seg til verpehuset.

Bruksarealet er flatearealet som er tilgjengeleg for dyra. Reirarealet inngår ikkje i bruksarealet.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.5.2 Fører du journal når du kjøper, sel, tek imot eller gjev bort fjørfe eller rugeegg?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Når du kjøper, sel, tek imot eller gjev bort fjørfe eller rugeegg, skal du føre ein journal som viser

- namn og adresser til sendarar og mottakarar
- kor mange dyr eller rugeegg som blei flytta, og når dei blei flytta

Viss du er eggprodusent, er det nok med deklarasjon for unghønene. Du skal oppbevare opplysningane i minst to år og leggje dei fram når Mattilsynet ber om det.

§ Krav

Landdyrsporbarhetsforskriften	Lovkrav

50.6 FÔR OG VATN

50.6.1

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Har du rutinar for dagleg kontroll av at fôr- og vasstilførselen fungerer, og for å kontrollere forbruket?

For å oppfylle kravet må du:

- Sørgje for dagleg kontroll av det totale vassforbruket og fôrforbruket i huset.
- Sørgje for dagleg kontroll av vatn i alle nippelrekkjer og drikkekar, og av fôr i fôrrenner og fôrskåler.

Fall i fôr- og vassforbruk er ofte ein tidleg indikator på at noko er gale i buskapen. Det er derfor svært viktig å lese av vassmålaren og følgje med på fôrforbruket. Fôrforbruk kan kontrollerast ved hjelp av fôrvekt, eller gjennom inspeksjon og produksjonskontroll.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.6.2 Tek du vare på fôrprøver og varedeklarasjon/fôrsetel for innkjøpt kraftfôr?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Oppbevare ein fôrprøve på om lag 0,5 kg frå kvar fôrleveranse.
- Sørgje for at prøven er tydeleg merkt.
- Sørgje for at prøven blir oppbevart tørt og kjøleg. Fôrprøven kan lagrast på kjølelager eller eggkjølelager, men då i ein lukka boks sikra mot smågnagarar

50.6.3 Held vatnet drikkevasskvalitet?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Sørgje for at alle dyr har tilgang på drikkevatn av god kvalitet.
- Vatn kan vere ein smitteveg for sjukdomsframkallande mikroorganismar. Offentleg kontrollerte vassverk har rutinar for å overvake og sikre vasskvaliteten.

Privat vasskjelde:
Dersom vatnet kjem frå di eiga private vasskjelde, må du ta vassprøve for analyse kvar haust i tidsrommet august–november. Vassprøva skal analyserast for kimtal ved 22 °C, koliforme bakteriar og *E. coli*-bakteriar.

Ver på vakt mot *Campylobacter*-smitte
Campylobacter er ein bakterie som kan gje sjukdom hos menneske. Handtering av rå kylling og dårleg varmebehandling er ei viktig kjelde til smitte blant folk. Ein bør difor unngå å få *Campylobacter*-smitte inn i fjørfehuset. Kyllingar som får vatn frå private vasskjelder, har større risiko for å bli smitta med *Campylobacter* enn andre kyllingar. Sjølv på gardar med anlegg for UV-desinfeksjon av vatnet er det funne *Campylobacter* i vatnet. Eit UV-desinfeksjonsapparat skal ha kontinuerleg oppfølging og ettersyn, og då er det mellom anna viktig å vaske av kvartsglas og skifte ut UV-lampar.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav
Drikkevannshygiene i fjørfehus	Informasjon

50.7 ALARMSYSTEM OG NØDLØYSINGAR

50.7.1

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Har dyrerom for fjørfe alarm som varslar straumbrot og for høg eller for låg temperatur?

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha alarmsystem som varslar ved straumbrot og ved for høg eller for låg temperatur i dyrerommet.
- Sørgje for at alarmen blir motteken av personar som kan setje i verk nødvendige tiltak.
- Ha rutinar for kva tiltak som skal setjast i verk dersom alarmen blir utløyst.
- Sørgje for at tekniske innretningar med betydning for dyrevelferda blir kontrollerte dagleg.

Straumbrot eller svikt i ventilasjon og klimastyring kan raskt få alvorlege konsekvensar for dyrevelferda i fjørfehus. Eit fungerande alarmsystem er derfor viktig for å oppdage feil tidleg og avgrense risikoen for tap av dyr.
Kravet om alarmsystem gjeld ikkje dersom ventilasjonen er tilstrekkeleg sjølv om det mekaniske ventilasjonsanlegget sviktar.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.7.2 Kontrollerer du alarmen etter behov og minst ein gong i veka?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Når det er mange dyr i huset på ein varm sommardag, kan eit straumbrot få fatale følgjer. For å hindre slike uhell er du nøydd til å ha ein alarm som du funksjonstestar jamleg.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.7.3 Er det rutinar på garden som sikrar at dyra får dekt behova sine viss det er straumbrot eller ein stopp i den ordinære vasstilførselen?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha godt innarbeidde rutinar for korleis behova til dyra skal ivaretakast ved straumbrot eller bortfall av ordinær vasstilførsel.
- Ha tilgang til nødvendig utstyr eller alternative løysingar som sikrar vassforsyning og tilfredsstillande driftsforhold fram til feilen er retta.
- Sørgje for at personar som har ansvar for dyra kjenner rutinane og veit kva tiltak som skal setjast i verk.
- Kontrollere regelmessig at naudutstyr og beredskapsløysingar fungerer som føresett.

Straumbrot eller bortfall av vatn kan raskt få alvorlege konsekvensar for dyrevelferda i fjørfehaldet. God beredskap er derfor viktig for å sikre at dyra framleis får dekt grunnleggjande behov for vatn, riktig klima og nødvendig tilsyn fram til normal drift er gjenoppretta.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.7.4

Har du ein plan for funksjonstesting av nødstraumsaggregat?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

For å oppfylle dette kravet må du:

- Ha ein plan for regelmessig funksjonstesting av naudstraumsaggregatet der du kontrollerer at aggregatet startar som føresett og kan levere straum til kritiske funksjonar i fjørfehuset.

I moderne fjørfehald er ventilasjon, vassforsyning, fôringsanlegg, lys og alarmsystem avhengige av straum. Ved straumbrot kan konsekvensane for dyrevelferda bli alvorlege på kort tid. Regelmessig testing av naudstraumsaggregatet er derfor viktig for å sikre at beredskapen fungerer når det trengst.

Funksjonstesting bør gjennomførast med ein frekvens som gir tryggleik for at aggregatet fungerer som føresett, og resultata bør dokumenterast som ein del av garden sin internkontroll og beredskap.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav

50.8 LEVERING AV FJØRE TIL SLAKT

50.8.1 Har dyra tilgang til vatn heilt fram til plukkinga startar?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Dyra skal ha tilgang på vatn heilt fram til dei blir plukka, av omsyn til dyrevelferd, slakteutbytte og slaktekvalitet.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav
Forskrift om næringsmessig transport av dyr	Lovkrav

50.8.2 Er det mogleg å blende porten og andre større lysopningar slik at det er mørkt nok i dyrerommet når dyra skal plukkast?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Dyra blir rolegare dersom du dempar lyset eller bruker blått lys. For å hindre at dagslys øydelegg denne effekten, bør du blende rundt portopningar og liknande.

50.8.3 Sikrar du at dyra blir plukka og bore skånsamt, og har du eller ein annan med ansvar for dyra oppsyn under plukkinga?

Svar		
Ja	Nei	Ikke aktuelt

Dyra skal handterast skånsamt av omsyn til dyrevelferda. Korleis ein handterer dyra, kan òg påverke produktkvaliteten. Du som eigar, eventuelt den som røktar dyra for deg, har ansvar for å gje opplæring i korleis ein handterer dyra riktig.

Forskrift om hold av høns og kalkun (§ 5) slår fast at alle som tek del i den daglege drifta av dyrehaldet skal kunne handtere og stelle dyra på ein måte som sikrar god dyrevelferd. Dei skal òg kunne kjenne att teikn på dårleg dyrevelferd, og setje i verk tiltak der det er nødvendig. Fjørfe skal ikkje berast i eitt bein.

§ Krav

Forskrift om hold av høns og kalkun	Lovkrav